

SİVASLI HALK ŞAİRLERİNİN MİLLÎ MÜCADELE ŞİİRLERİ*

Dr. Doğan KAYA

Sivas, Orta Anadolu'da tarihi önemi haiz bir ildir. Daha ilk çağlardan itibaren birçok kavim burada iskân tutmuş, kendisinden izler bırakmıştır. Bunun yanında Sivas, bazı devletlere başkentlik yapmış, birkaç yüzyıl da eyalet merkezi olmuş; millî mücadele yıllarında da Erzurum'dan sonra, ikinci bir kongreye ev sahipliği yapmıştır. Sivas Kongresi, mahiyeti itibariyle Türk İnkılâp Tarihinde önemli bir yere sahiptir. Kongre, aralıksız sekiz gün (4-11 Eylül 1919) sürmüş ve sonunda ülkenin kurtuluşu için önemli kararlar alınmıştır. Bu kararlarla Türkiye Cumhuriyetinin temeli atılmıştır.

Sivas, coğrafi konum itibariyle Türkiye'nin ortasında yer almaktadır. Bu bakımdan düşman istilasına uğramamıştır. Ancak Sivas halkı, bütün ülke insanın yaptığı gibi millî mücadelede üzerine düşeni yerine getirmiş; bütün cephelerde sayısız şehitler vermiştir. Bunun yanında halk şairleri de akıtılan kanları, verilen canları, sönen ocakları, çekilen çileleri şiirlerine konu edinmiş, böylelikle millî mücadele tablosunu ölümsüzleştirmiştir.

Elimizde, konu ile ilgili olarak 15 şaire ait 17 şiir bulunmaktadır. Şüphesiz bu sayı nihai bir sayı değildir. Bu şiirleri, kısa bir süre içinde tespit edebildik. İnanıyoruz ki, bu alanda daha geniş bir zamanda yapılacak bir çalışma sonrasında, konu ile ilgili olarak, bunun birkaç katı şiir daha ortaya çıkacaktır ve böylelikle daha objektif bir değerlendirme yapma imkânı doğacaktır.

Söz konusu şairlerden Meslekî ve Veysel Cehdî, savaşı yaşamış şairlerdir. Diğer on iki şair, konuyu, büyüklerinden duydukları, okulda ve basından öğrendikleri çerçevede yansıtmışlardır.

1. Altınay-	<i>Şehitlerimiz</i>
2. Gülhanî (1)-	<i>Afyon Kurtuluş Destanı</i>
3. Gülhanî (2)-	<i>Türk İstiklâl Savaşı Destanı</i>
4. Gülhanî (3)-	<i>Erdik Kutlarınız</i>
5. Halil İbrahim Bacak	<i>Kurtuluş Savaşı</i>
6. Hasan Güldiken-	<i>Kurtuluş Destanı</i>
7. Hayati Bilgin	<i>Can Verdik</i>
8. İsmail Nar-	<i>Egemenlik</i>
9. İsmeti-	<i>Unutma</i>
10. Kamberî-	<i>Cumhuriyet</i>
11. Kul Gazi-	<i>Millî Egemenlik Destanı</i>
12. Meslekî-	<i>Seferberlik Destanı</i>

* Yayımlandığı yer: *Sivas Halk Şairlerinin Millî Mücadele, Şiirleri*, 19-22 Temmuz 2005 Erzurum, s. 379-400.

13. Nizam Utlu-	<i>Böyle Kurtarıldı İşte Türkiye</i>
14. Sağlamî-	<i>Cumhuriyet</i>
15. Süleyman Yücekaya-	<i>Bizim Şehitler</i>
16. Uğur Kaya-	<i>Cumhuriyet Destanı</i>
17. Veysel Cehdi Kut-	<i>On Dokuz Mayıs</i>
18. Veysel Şatıroğlu-	<i>On Dokuz Mayıs'ta Parlayan Zafer</i>

Sivas halk şairleri, şiirlerinde, millî mücadeleyle ilgili olarak pek çok hususa temas etmişlerdir. Vatanın, ülke insanının, devletin ve düşmanın durumu hep bu şiirlerde kendisine yer bulmuştur. İşlenen konuları ana başlıklarıyla şöyle sıralayabiliriz:

1. Vatan/Yurt düşüncesi
2. Türk milletinin özellikleri
3. Birlik duygusu ve düşüncesi
4. Milletin kararlılığı
5. Atatürk
6. Ordunun durumu
7. Ülke insanının mücadele azmi
8. Devletin ve milletin içinde bulunduğu imkânsızlıklar
9. Akıtılan kanlar ve çekilen çileler
10. Milletin kahramanlığı
11. Düşmanın durumu
12. Savaş Sonrası Durum

Sivaslı şairler, elimizde bulunan 17 şiirde düşünce, his ve bilgi bazında bizlere şunları aktarırlar:

1. Vatan/Yurt düşüncesi

Türk'ün beyninde ve gönlünde müstesna bir yere sahip bayrak, namus, din gibi kavramlar vardır. Vatan/ yurt kavramı da bunlardan birisidir. Üzerinde yaşanan ve uğrunda kan akıtılan can verilen kutsal toprak olarak nitelendirilen vatan, Türk şairlerinin de şiirlerinde müstesna bir yere sahiptir. Şairlerin konuya yaklaşımları özetle şu başlıklar altında toplanabilir:

- *Yıllar boyu üzerinde yaşanan bu toprak yiğitler yurdudur.
- *Bu vatanın her karış toprağında şehit kanı vardır.
- *Bizlere ecdadın miras olarak bıraktığı bu kutsal toprak aşk ile öpülse yeridir.

*Bilen bu toprağı aşk ile öper
Her karış toprakta şahadet teper (Altınay)*

*Yiğitler otağı ey güzel yurdum
Yıllar boyu böyle hürdük kutlarsınız (Gülhanî-3)*

*Vatanımız ceddimizden mirastır
Şehitlerle dopdoludur her yanı (Meslekî)*

2. Türk milletinin özellikleri

Her milletin kendisine göre karakteristik vasfı vardır. Dil, sanat, tarih, din, dünya görüşü, örf ve adetler gibi kültürel öğelerin yanı sıra karakter de millî kimliğin var olmasında önemli bir role sahiptir. Fertler, bir bakıma karakterleri sayesinde millete aidiyetliğini ortaya kor. Acaba Türklerin karakteristik vasıfları nelerdir? Bu soru şairlerin ifadesiyle şöyle cevabını bulmuştur:

* Türkler, cihanda dengi bulunmayan ve cenkten korkmayan bir millettir. Savaş onun için düğün- bayramdır. Askerlikten haz alır, cepheye gönüllü gider ve kurşunlara göğüs gererken asla tereddüt göstermez.

* Türklere “Hasta” diyenler yapılan savaş sonrasında öyle olmadığını görmüştür. Mesele ülke savunması olduğunda, her bir ferdi aslan kesilir.

* Tarih boyu hür yaşamış ve vatanının hayranı olan Türkler için esir olmak ayıp sayılır. Ölmek, esir olmaktan daha iyidir.

*Türk olanlar sever cengi
Dünyada bulunmaz dengi (Gülhanî-2)*

*Kimdir bize hasta diyen
Ne hastaydık ne de çorduk (Gülhanî-2)*

*Öğün Türk gençliği öğün
Savaş sana bayram düğün
Düşman gelsin yığın yığın
Kalbine saplanan tirdik (Gülhanî-2)*

*Yüz binlerce versek kayıp
Esir olmak bize ayıp (Gülhanî-2)*

*Türk alışkındır hürlüğe
Asla gelmeyiz zorluğa (Gülhanî-2)*

*Türk milleti olmaz tutsak
Tarihler boyunca hürdük (Gülhanî-2)*

*Bize haz verir askerlik
Kaytan bıyıkları burduk (Gülhanî-2)*

*Bütün dünya şahit buna
Kurşuna göğsümüz gerdik (Gülhanî-2)*

*Gelsin vatan için ölen
Gönüllü-cepheye vardık (Gülhanî-2)*

Varsın kopsun kelle bacak (Gülhanî-2)

Türk olanlar vatanının hayranı (Gülhanî-3)

*Kim demiş Türk olan savaştan döner
Gazi olduk şehit verdik kutlarınız (Gülhanî-3)*

Türkler esir olmaz şamdır yüce (Veysel Cehdi)

3. Birlik duygusu ve düşüncesi

Bir ülkenin idaresinde, varlığını sürdürmesinde ve kurtuluş mücadelesinde, vatandaşlarının birlik içinde olmasının önemli bir rolü vardır. Tarih, birliğini, dirliğini kaybetmiş milletlerin hüsrânını anlatan örneklerle doludur. Birlik halinde hareket eden milletler sonunda zafere ulaşmışlardır. İstiklâl Savaşında Türkler bunun en güzel örneğini vermiştir. Sivaslı şairler, millî mücadeledeki birlik ve yardım konusunda şunları vurgulamıştır:

*Erzurum, Antep, Maraş, Çorum, Edirne, Ardahan, İzmir, Van, Aydın, Kars, Şırnak, Karadeniz halkı topyekun yurdu kurtarma seferberliğine katılmış, el birliğiyle bu vatanın kurtuluşunu sağlamıştır.

* Genç-ihhtiyar demeden yediden yetmişe aynı inanç ve amaçta yek-vücut olan millet, işgale karşı bir set oluşturarak, cihanda birlik mucizesini örneğini göstermiştir.

*Bu mücadele aynı zamanda ordu-millet kaynaşmasının da en güzel örneğini sergilemiştir.

*Antep Maraş Yozgat Çorum
Hepimiz yek-vücut birdik (Gülhanî-2)*

*Laz uşağı tepsin horon
Hele Dadaşları görün (Gülhanî-2)*

*Meşalemiz oldu On Dokuz Mayıs
Omuz omuzaydı bütün bir ulus (İsmail)*

Birlik olup mucizeler yarattık (Kamberî)

Genç ihtiyar çarpışarak hudutta

İşte böyle kurduk cumhuriyeti (Kamberî)

Genç ihtiyar bir bükülmez kol oldu (Kul Gazi)

*Yaşarız üstünde şerefle şanla
Bozkırlarım çayır çimen gül oldu (Kul Gazi)*

*Askerimiz sivilimiz bir oldu
Antep başı çeken ilk şehir oldu
Sakarya kan akan bir nehir oldu
Boşu çıktı ehl-i salip planı (Meslekî)*

*İki Edirneli üç Ardahanlı
Dördü Erzurumlu beş Erzincanlı
Kimisi İzmirli kimisi Vanlı (Süleyman)*

Kimisi Aydın'dan kimi Şırnak'tan (Süleyman)

*Mertçe haykırıyor İzmir efesi
Dünyaya duyuruldu şanlı Türk sesi
Birlikte korundu Kars'ın kalesi
Bu yurt için ölmüş bizim şehitler (Süleyman)*

*Yediden yetmişe bir oldu millet
İşgallere karşı oluştu bir set (Sağlamî)*

*Aynı inanç amaçlarla birleşen
Elleriyle Cumhuriyet kurdular (Uğur)*

4. Milletin kararlılığı

Herhangi bir düşüncenin ve işin hedefe ulaşması için sabır, azim, kararlılık ve çalışma gibi faktörler gerekir. Sözkonusu ülkenin kurtuluşu olduğu zaman bu faktörler daha da önem taşır. İstiklâl Savaşında Türkler kararlılığın ve azmin en güzel örneklerini sergilemiştir. Bu durum âşıkların şiirinde şöyle ifadesini bulur:

*Türkler bağımsız olmaya karar vermiş ve bu kararını uygulamıştır.

*Gelecekte hür yaşamak için milletçe söz verilmiştir.

*Kararlılık sayesinde ki genç-ihtiyar asla geri dönmemiştir.

*Yurt savunmasında ülke insanı göğsündeki imanla ve kararlı olarak ileriye atılmıştır.

*Allah Allah sesi dört yanımızda
Bağımsızlık vardı ikrarımızda (İsmail)*

Söz vermişiz ileriye yarına (İsmail)

Genç ihtiyar asla dönmedik geri (İsmail)

*Göğsündeki iman ile yürüdü
Yüce Allah bu vatani korudu (Uğur)*

5. Atatürk

Türk Millî mücadelesinde Gazi Mustafa Kemâl Atatürk'ün müstesna bir yeri vardır. Atatürk, devlet adamlığı, askerî dehası, hitabeti, icraatları, ileri görüşlülüğü hülâsa lider olma vasıfları yönünden tarihte eşine az rastlanır şahsiyetlerden biridir. Gerek kurtuluş mücadelesi sırasında gerekse cumhuriyet kurulduktan sonra yaptıkları ancak bir destan kahramanında görülecek türden şeylerdir. Onun bu özelliği hemen her halk şairi tarafından özellikle ele alınmış; özellikleri ve icraatları adeta insanların beyinlerine kazanmıştır. Bunları ana maddeleriyle şöyle sıralayabiliriz:

*Atatürk, ülkenin kurtuluşu için Samsun'dan harekete geçmiş, Erzurum ve Sivas'ta kongreler yapmıştır,

*Kurtuluş mücadelesi veren kuvvetlerin başına geçmiş dahice planları, komutası ve yerinde verdiği emirleri ile olumlu sonuçlara ulaşmıştır.

*Türkiye Büyük Millet Meclisini kurmuş ve burada ülkenin selâmeti için önemli kararlar alınmasını sağlamıştır.

*Cumhuriyeti kurmuştur.

*Ordu-millet kaynaşması Atatürk'le kendini bulmuştur.

*O Ata'mız hücum emri vermişti
Düşünüp bir karar verdik Afyon'da (Gülhanî-1)*

*Atatürk Samsun'a çıktı
Saltanatı kökten yıktı
Ümit ışığım yaktı
Karanlığı boğan nurduk (Gülhanî-2)*

Kahraman Atatürk oldu öncümüz (Gülhanî-3)

*Amasya'da Erzurum'da kongresi
Sivas'ta yükseldi hürriyet sesi (İsmail)*

*Atatürk'tür bu ulusun önderi
Emir ileriye dönmez ki geri (Kamberî)*

*Ordu-millet bütün el ele verdi
Erzurum Sivas'ta karara vardı
Yirmi Üç Nisan'da Meclisi kurdu (Kul Gazi)*

*Gazi gemi ile vardı Samsun'a
Dedi, "Bu işgaller erecek sona" (Sağlamî)*

*Vardı Erzurum'a Kongreler kurdu
Seslendi millete halkı uyardı (Sağlamî)*

*İşte bu günlerde çıktı Samsun'a
Haykırdı doğudan şöyle vatana (Veysel Cehdi)*

*Ulu önder bu millete nur oldu
Bir doğuya bir batıya soruldu
Samsun Sivas Erzurum'a varıldı (Uğur)*

*Ulu önder Türklüğünün özüyle
Bu millete verdi güven sözüyle (Uğur)*

*19 Mayıs'ta Samsun'a çıktı
Düşmanı Ege'de denize tıktı (Veysel Cehdi)*

*Yükseldi Samsun'dan vatan güneşi
Amasya'dan yurt sathına tel oldu (Kul Gazi)*

*Samsun'da parladı zafer güneşi
Öyle bir zafer ki bulunmaz eşi (Âşık Veysel)*

*Tokat'tan Sivas'tan doğru Erzurum
Kurdu Kongre'yi düzeldi durum
Yollardan geçerek aynı yıldırım
Şanlı Ankara'ya kurdu otağı (Âşık Veysel)*

6. Ordunun durumu

Kurtuluş Savaşında, tarihte eşine ender rastlanan bir mücadele örneği veren Türk ordusunun bu özelliği şairlerin dilinde şöyle yansıtılmıştır:

*Ordumuzun dünyada emsali yoktur.

*Şahlanan Türk ordusu düşmana aman vermez.

Şu dünyada emsal yoktur orduma (Kamberî)

Şahlanan ordumuz kılıcı çekti (Kul Gazi)

Mehmetçik düşmana hiç vermez aman

Böyle kurtarıldı işte Türkiye (Nizam Utlu)

7. Ülke insanının mücadele azmi

Her karış toprağı şehit kanlarıyla sulanmış olan bu kutsal vatanın düşman istilasından kurtulması düşüncesi, Türk milletini tek yumruk, tek yürek yapmış azim ve kararlılıkla yurdu düşman işgalinden kurtarmaya yönelmiştir ve bunda da başarılı olunmuştur. Şairlerin bu konu ile ilgili düşüncesi şöyledir:

* Ülke insanının bütün fertleri tek yumruk olup gece gündüz demeden mücadeleye katılmıştır.

*İşgalci kuvvetlere karşı Türk milleti tek başına kurtuluş mücadelesi vermiştir.

* Ülkeyi işgal eden İngiliz, Fransız ve Yunan'a tek tek hesap sorulmuştur.

* Yağmurdan, kıştan ve canlar hiçe sayılarak bütün olumsuzluklardan yılmadan düşman mağlup edilmiştir.

* Sadece erkekler değil kadınlar, gelinler, kızlar da kurtuluş mücadelesine katılmıştır.

* Bir yandan savaş yapılırken bir yandan da aydınlar boş durmamış ilerde kurulacak olan devletin alt yapısını tesis etmiştir.

Sabah akşam gündüz gece

Çok çalışıp kafa yorduk (Gülhanî-2)

Müşavere yapa yapa

Cepheleri tuttuk topa

Hainleri çektik ipe

Teker teker hesap sorduk (Gülhanî-2)

Yunan'ı döktük denize

Kan kusturduk İngiliz'e

Fransız yalvardı bize

Zalimlere çarpan perdik (Gülhanî-2)

Gürledi ihtiyar coştı gencimiz

O zaman düşmandan aldık hıncımız (Gülhanî-3)

Yollara döküldük yağmurda yaşta
 Yıllarca savaştık soğukta kışta
 Az mı şehit verdik biz bu savaşta
 Kurtuluş Savaşı kolay olmadı (Halil İbrahim Bacak)

Dünya bize düşman Türkiye n'eyler (Halil İbrahim Bacak)

Kimi şehit oldu kimi yaşıyor
 Tabiyeler birer birer düşüyor (Halil İbrahim Bacak)

Vatan için millet ne çile çekti
 Mermiyi erzakı sırtında çekti
 Sonunda düşmanı denize döktü (Halil İbrahim Bacak)

Yaka paça yakaladık düşmanı
 Çenesine çaka çaka koruduk (Hasan)

Yurdun her yanından cephe açtılar
 Hedefleri yıka yıka koruduk (Hasan)

Çarpıştık yılmadık borandan kıştan
 Türk askeri zevk duyardı savaştan
 Fransız'ı kovaladık Maraş'tan
 Çok mermiler yaka yaka koruduk (Hasan)

Allah Allah dedik hücumla kalktık
 Süngüleri taka taka koruduk (Hasan)

Esir aldığımız Trikopolis'in
 Boğazım sıkı sıkı koruduk (Hasan)

Çevirdik İzmir'de kahpe Yunan'ı
 Akdeniz'e döke döke koruduk (Hasan)

Hakkın yok incitme şehit yatanı
 Kılıç kalkan süngü ile can verdik (Hayati)

Cephane taşıyan gelin kızları
 Cefakâr anayı yaşlı gözleri
 Bacı-kardeş savaşarak ün verdik (Hayati)

Egemenlik için savaşımızda

Hainlere vura vura geldik biz (İsmail)

İman gücü onca düşmana yetti (Kamberî)

*Kemal Paşa kır atını sürünce
Karabekir bile koştı görünce
Mebusunlar Ankara'ya varınca
Milletin zafere arttı gümanı (Meslekî)*

*Antepliler Fransız'ı sürdüler
Türk Milleti nasıl imiş gördüler (Nizam Utlu)*

*Millet düştü Atatürk'ün ardına
Savaşarak kurtarıldı Türkiye (Nizam Utlu)*

Kadınlar cepheye mermi taşıyor (Nizam Utlu)

*Mehmet Çavuş topla güneyi atar
Düşman gemileri denize batar
Antepli Şahinbey köprüyü tutar
Böyle kurtarıldı işte Türkiye (Nizam Utlu)*

*Sırtıyla cephane taşıdı hacım
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti (Sağlamî)*

*Aç susuz demeden kışta baharda
Beraber çarpıştı yağmurda karda
Malazgirt Sakarya Dumlupınar'da
Bu yurt için ölmüş bizim şehitler (Süleyman)*

*Bir emirle siperlerde buluşan
Canla başla bu vatana çalışan
Şan şerefle şehitliğe ulaşan
Kullarıyla Cumhuriyet kurdular (Uğur)*

8. Devletin ve milletin içinde bulunduğu imkânsızlıklar

Ülkeyi işgal eden düşman, zamanın en gelişmiş silahlarına sahipken Türk milleti tam tersine yokluk içinde onlara karşı koymaya mecbur kalmıştır. Bütün imkânsızlıklara rağmen Türk milleti zafere ulaşmasını bilmiştir.

* Millet aç susuz savaşmıştır.

* Elleri son model silah yerine kama, kürek vardır.

*Hastalarını sağlıklı ortamda tedavi etmek şöyle dursun, yarasına çaput bağlamıştır.

Yemek yok aç susuz giderdi harbe (Altınay)

*Kazma kürek alan koştı cepheye
Karargâhı kurduk Kocatepe'ye
Öyle ders verdik ki Palikarya'ya
Kurşuna göğsümüz gerdik Afyon'da (Gülhanî-1)*

Yaramıza çaput sardık Afyon'da (Gülhanî-1)

Türk İstiklâl Savaşına Kazma kürek ile girdik (Gülhanî-2)

Cephanemiz tükenmişti (Gülhanî-2)

*Silah top tüfek yok dağılmış ordu
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti (Sağlamî)*

*Yokluklar içinde kuruldu devlet
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti (Sağlamî)*

*Eller tüfek değil taşıyor kazma
Belleriyle Cumhuriyet kurdular (Uğur)*

*Millet kazma kürek ile yürüdü
Mallarıyla Cumhuriyet kurdular (Uğur)*

*Yırtık pırtık üzerinde yatılan
Çullarıyla Cumhuriyet kurdular (Uğur)*

*Bütün millet savaşmalı çare yok
Hani silah şu düşmanı vura yok
Köyde kentte hiç kimsede para yok
Pullarıyla Cumhuriyet kurdular (Uğur)*

*Yok idi milletin elinde varlık
Yıkarak sömürmüş devleti Çarlık (Veysel Cehdi)*

9. Akıtılan kanlar ve çekilen çileler

Türk milleti dünyada verilmiş en büyük komuta yani Atatürk'ün "Ben size ölmeyi emrediyorum." sözüne harfiyen uymuştur. Çünkü canını vereceği, kanını dökeceği vatani, dini, bayrağı ve namusu gibi kutsal değerleri vardır ve

bunun şuurundadır. Bundandır ki sadece Çanakkale harbinde ömrünün baharında 252.000 Türk ölmüştür. Şairler bu konuda bize şunları söylemektedir:

*Cesetlerden duvar örülmüş; su yerine derelerde kan akmış; sanki akan kanlar sele dönmüştür.

*Bu ülkenin her karış toprağına kan akıtılmıştır. Toprak ana, baba ve kardeş kanı kokmuştur.

* Karda, kışta aç susuz kalınmış, nice kara günler görülmüştür.

*Su yerine kan akıtmış dereler
Cesetten bir duvar ördük Afyon'da (Gülhanî-1)*

Akan kanlar çizdi hilâl (Gülhanî-2)

*Dile gelse bunca mezar
Hele kaç bin şehit verdik (Gülhanî-2)*

*Dumlupınar Çanakkale
Akan kanlar döndü sele (Gülhanî-2)*

*Toprak emdi kanımızı
Şehit olduk Hakk'a erdik (Gülhanî-2)*

*Türklüğün gururu şanı
Oluk oluk aktı kanı
Sultanın yurdun her yanı (Gülhanî-2)*

*Nasıl kurtardık bu cennet vatanı
Karış karış toprağına kan verdik (Hayati)*

Kan döktük can verdik vatanımızda (İsmail)

*Biz toprağına toprak bize bakıyor
Ana baba kardeş kanı kokuyor (İsmetî)*

*Kan gölüne dönmüş yurdun her yeri
İşte böyle kurduk cumhuriyeti (Kamberî)*

Su gibi çağladı sel gibi aktı (Kul Gazi)

*Bu topraklar kanımızla sulandı
Böyle kurtarıldı işte Türkiye (Nizam Utlu)*

*Coştu millet feda etti canını
Her karış toprağa döktü kanını
Düşmandan kurtardı öz vatanını
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti (Sağlamî)*

Kan fışkırır sıksan bak bu topraktan (Süleyman)

*Kan ile çağladı Sakarya coşkun
Selleriyle Cumhuriyet kurdular (Uğur)*

Vatanda akıyor oluk gibi kan (Veysel Cehdi)

*Hem aç susuz kışın karda
Nice kara günler gördük (Gülhanî-2)*

*Öksüz taşa bakıp boyun büküyor
Bugün bağımsızdır cennet yurdumuz (Gülhanî-1)*

10. Milletin kahramanlığı

Türk milleti, bütün fertleri kahraman olan millettir. Tarih boyunca bunun yüzlerce örneğini göstererek bunu ispatlamıştır. Son kahramanlık örneğini de Kurtuluş Savaşında sergileyen bu kahramanları şairler şöyle değerlendirmiştir:

*Mehmetçiğin her iki dünyada da benzeri yoktur.

*Vücudu sanki çelikten siperdir.

*Düşmana yer öptürmüştür.

*Bu milletin sadece Sütçü İmam, Karayılan, Antepli Şahin gibi erkekleri değil, başta Nene Hatun, Kara Fatma, Elif Bacı, Zeynep Ana ve olmak üzere bütün fertleri kahramandır.

Çeşme gözyaşınız nehir teriniz (Altınay)

*Cephede siperdir sizin göğsünüz
İki cihan âleminde teksiniz (Altınay)*

*Vücudun ederdi çelikten siper (Altınay)
Düşmana öptürdü yeri
Hasır gibi yere serdik (Gülhanî-2)*

*Elif Bacı Zeynep Ana
Vatan minnettardır sana (Gülhanî-2)*

Fevzi Çakmak Karabekir

Çok çalışıp yordu fikir (Gülhanî-2)

*Kara Fatma Nene Hatun
Rahmet size rahat yatın (Gülhanî-2)*

*Karslı Ali Muşlu Celâl
Emdiğin süt olsun helâl (Gülhanî-2)*

*Sütçü İmam, Karayılan
Dedi vakit geldi kalan (Gülhanî-2)*

Uyan yiğit Şahin uyan (Gülhanî-2)

*Ay-yıldızlı bayrağımız uğruna
Kanımızı vere vere geldik biz (İsmail)*

*Allah'tan başkası gelmez yardıma
Böyle kurtarıldı işte Türkiye (Nizam Utlu)*

*Çalar mehter marşı coşturur bizi
Düşman arkasından coşturur bizi
Sürünerek gider tutmasa dizi (Nizam Utlu)*

*Çoktur yiğidimiz saymakla bitmez
Hainler yurdunda baykuşlar ötmez
Topalı kovsan da cepheden gitmez
Böyle kurtarıldı işte Türkiye (Nizam Utlu)*

*Sonunda düşmanı vurarak ezdik
Unutulmaz yüce destanlar yazdık
Kanımızla yine harita çizdik
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti (Sağlamî)*

11. Düşmanın durumu

Kurtuluş Savaşında, Fransız, İngiliz, Yunan kuvvetleri ile yurdu müdafaa eden Türk kuvvetleri amansız bir mücadelenin içinde bulmuştur. Birinciler egemen olmak, Türkler ise bağımsızlığına kavuşmak, ülkeyi kurtarmak için çarpışmıştır. Sonuçta sevinen Türk tarafı olmuştur. Şairler konuyu şu şekilde ele almıştır.

* Türkleri yeneceğini sanan ve gitmemek üzere Anadolu'yu işgal eden düşman Haymana'ya kadar gelmişti.

* Düşmanlar, Türk kadınının namusuna ilişti, gebe kadınların karnına süngü soktu.

* İşgal kuvvetleri birlikte hareket etmesine rağmen Türk'ün sabrı, azmi ve gayreti karşısında duramadı.

* Yunan askeri, Afyon'da ardına bakmadan kaçtı, bir kısmı denize döküldü, bir kısmı esir oldu.

*Kaçmaya başladı domuz sürüsü
Dönüp karşı gelemedi birisi
Ölen öldü teslim oldu gerisi
Kâfirin kökünü kırdık Afyon'da (Gülhanî-1)*

*Gökyüzünü kara bulut sarmıştı
Düşman Haymana'ya kadar girmişti (Gülhanî-1)*

Düşman göz dikmişti yurda (Gülhanî-2)

*Düşman kaçıp gitti şükür
Çabuk defterini dürdük (Gülhanî-2)*

*İngiliz Fransız Yunan
Kahrolsun cepheden dönen (Gülhanî-2)*

*Düşman yeneriz sanmıştı
En sonunda aldanmıştı (Gülhanî-2)*

*Üç günde bozuldu düşman hatları
Kaçmaya başladı Yunan itleri
Döküldü denize koptu ödleri (Gülhanî-3)*

Düşmanların gözü bu güzel yurttta (Kamberî)

*İçte dışta düşman kaldırdı başı
Sandılar ki bitti Türklerin işi (Kul Gazi)*

*Çörçil ders almamış Çanakkale'den
Vazgeçmemiş, şeytanlıktan hileden
Nicesinin karısını dul eden
İzmir'de deryaya döktük yunanı (Meslekî)*

*Hep bir olup Türk'e tuzak kurdular
Kimi önden kimi yandan vurdular*

Yunan ahmağını öne sürdüler (Meslekî)

*Fransız İtalyan kaypak ikisi
İngiliz dünyanın aç göz tilkisi
Nankör çıktı Ermeni'nin hepisi (Meslekî)*

*Gebe kadınlara süngü sokuldu
Güzel İzmir'imiz yakıp yıkıldı (Nizam Utlu)*

*Nice eve girip benzin döktüler
Üzerine kibrit çalıp yaktılar
Ardakiler yandı onlar baktılar
Dağlardaki duman hala o duman (İsmetî)*

*Yunan Ege Denizi'ne döküldü
İngilizler bu savaşta yıkıldı
Fransızlar kızgın kumda yakıldı (Uğur)*

*Haçlı göz dikeyor bin yılı aşkın
Kaçıyor düşmanlar hem de pek şaşkın (Uğur)*

*Bu topraklar düşmanlara dar idi
Düşmanlar ki kaçacak yer aradı (Uğur)*

*Elin Ermeni'si kırar milleti
İsterdi kurmayı kendi devleti (Veysel Cehdi)*

12. Savaş sonrası durum

Ülke düşman işgalinden kurtulmuş, fakat insanlar oldukça yoksul duruma düşmüştü. Yapılması gereken daha çok işler vardı. Türkiye'nin bağımsızlığında en önemli paya sahip olan Atatürk, aynı başarıyı devlet yönetiminde de göstermiş, hemen her alan helmeler ve reformlar yaparak modern Türkiye Cumhuriyetinin temellerini atmıştır. Ele aldığımız şiirlerde, şairler bu konuya da temas etmiş, konu ile ilgili olarak da bağımsızlığını elde eden yurdumuzun cennet misali bir yer olduğuna, cumhuriyetin akıtılan kanla kurulduğuna ve egemenliğin sağlandığına işaret etmişlerdir.

*Bugün bağımsızdır cennet yurdumuz
Yüzümüzü yere sürdük Afyon'da (Gülhanî-1)*

*Cumhuriyetimiz kuruldu kanla
Millet vatanına sarıldı canla (Kul Gazi)*

*Kuruldu hür meclis sorun çözüldü
Sömürgeci düşmanlar çöktü ezildi
Altın harfle egemenlik yazıldı (İsmail)*

METİNLER

Altınay (Mustafa, Alahacı köyü, 1947-)

Şehitlerimiz

Vatanın ay yıldız bayrağı desen
Şakıyor söz söze şehitlerimiz
“Nebilerden sonra gelendir” desen
Bakıyor göz göze şehitlerimiz

Cephede siperdir sizin göğsünüz
İki cihan âleminde teksiniz
Bahçeler içinde mor çiçeksiniz
Kokuyor haz haza şehitlerimiz

Çeşme gözyaşınız nehir teriniz
Şah-ı merdan paşa ile eriniz
Cennet-i alada elbet yeriniz
Akıyor hız hıza şehitlerimiz

Vücudun ederdî çelikten siper
Bilen bu toprağı aşk ile öper
Her karış toprakta şahadet teper
Takıyor diz dize şehitlerimiz

Yemek yok aç susuz giderdi harbe
“Allah Allah” derdi olsa da darbe
Bu nasıl aşk dersin Mevlâ’dan sır be
Çakıyor yüz yüze şehitlerimiz

Altınay’a nasip etmez mi Yâ Rab
Gün gelir ki ben de olurum turab
Sizler olmasanız bu vatan harab
Okuyor öz öze şehitlerimiz¹

Gülhanî-1 (Mehmet Kargı, Ayvalı köyü-Gürün, 1940-)

¹ Hülya Keşkek, **Mustafa Altınay-Nasırlı Ellerim Bir de Kalemim**, Sivas, 2002, s. 125-126.

Afyon Kurtuluş Destanı

Gel tarihçi ispat eyleyim sana
Hürriyet gülünü derdik Afyon'da
Hıdırlık Tepesi şahittir buna
Yunan'ın başına vurduk Afyon'da

Demiryolu bir birine bağlandı
Batıdan doğuya imkân sağlandı
Nice koç yiğitler burdan eğlendi
Yediden yetmiş birdik Afyon'da

Gökyüzünü kara bulut sarmıştı
Düşman Haymana'ya kadar girmişti
O Ata'mız hücum emri vermişti
Düşünüp bir karar verdik Afyon'da

Kazma kürek alan koştu cepheye
Karargâhı kurduk Kocatepe'ye
Öyle ders verdik ki Palikarya'ya
Kurşuna göğsümüz gerdik Afyon'da

Kaçmaya başladı domuz sürüsü
Dönüp karşı gelememi birisi
Ölen öldü teslim oldu gerisi
Kâfirin kökünü kırdık Afyon'da

Yaylada çobansız kalmış sürüler
Okusam tarihi beni yaralar
Su yerine kan akıtmış dereler
Cesetten bir duvar Ördük Afyon'da

"Gören anlatıyor kara günleri
Vatan için şehit düşen canları
Daha halen çürümemiş tenleri
Yaramıza çaput sardık Afyon'da

Âşık **Gülhanî**'yim çoktur merdimiz
Dünyayı titretti şanlı ordumuz
Bugün bağımsızdır cennet yurdumuz
Yüzümüzü yere sürdük Afyon'da²

² Gürünlü Gülhanî, **Allah İçin**, Ankara, 1994, s. 43-44.

Gülhanî-2**Türk İstiklâl Savaşı Destanı**

Türk İstiklâl Savaşına
Kazma kürek ile girdik
Bütün dünya şahit buna
Kurşuna göğsümüz gerdik

Damat Ferit Paşa sustu
Vahdettin ümidi kesti
Karşı gelenleri astı
Eli kolu bağlı durduk

Atatürk Samsun'a çıktı
Saltanatı kökten yıktı
Ümit ışığım yaktı
Karanlığı boğan nurduk

Dedi acep nasıl etsek
Hiç olur mu tembel yatsak
Türk milleti olmaz tutsak
Tarihler boyunca hürdük

Sütçü İmam, Karayılan
Dedi vakit geldi kalan
Gelsin vatan için ölen
Gönüllü-cepheye vardık

Bozulmuştu düzen dirlik
İlan oldu seferberlik
Bize haz verir askerlik
Kaytan bıyıkları burduk

Düşman göz dikmişti yurda
Çakal tilki n'eyler kurda
Hem aç susuz kışın karda
Nice kara günler gördük

İşte böyle belli durum
Amasya Sivas Erzurum
Antep Maraş Yozgat Çorum
Hepimiz yek-vücut birdik

Yüz binlerce versek kayıp
 Esir olmak bize ayıp
 Bu yola serimiz koyup
 Vatatına bağlı ferdik

Öğün Türk gençliği öğün
 Savaş sana bayram düğün
 Düşman gelsin yığın yığın
 Kalbine saplanan tirdik

Varsın kopsun kelle bacak
 Yine yüzümüz gülerek
 Üflemekle sönmez ocak
 Alev alev yanan korduk

Gazi Kemal'in askeri
 Aslan yavrusu her biri
 Düşmana öptürdü yeri
 Hasır gibi yere serdik

Vatan için çarptı yürek
 Anlatmaya var mı gerek
 Yiğit olan etmez merak
 Her zaman sesimiz gürdük

Türklüğün gururu şanı
 Oluk oluk aktı kanı
 Sulanın yurdun her yanı
 Buram buram kokan terdik

Uyan yiğit Şahin uyan
 Zafer bizim biraz dayan
 Kimdir bize hasta diyen
 Ne hastaydık ne de çorduk

İngiliz Fransız Yunan
 Kahrolsun cepheden dönen
 Afyon Aydın İzmir Gönen
 Her yana barikat kurduk

Türk olanlar sever cengi
 Dünyada bulunmaz dengi
 Mehmetçik takınca süngü

Cesaretle duvar ördük

Müşavere yapa yapa
Cepheleri tuttuk topa
Hainleri çektik ipe
Teker teker hesap sorduk

Dumlupınar Çanakkale
Akan kanlar döndü sele
Düşman beri gelsin hele
Aslımız mert oğlu merdik

Yunan'ı döktük denize
Kan kusturduk İngiliz'e
Fransız yalvardı bize
Zalimlere çarpan perdik

Cihan bilir ünümüzü
Kurban verdik canımızı
Toprak emdi kanımızı
Şehit olduk Hakk'a erdik

Akan kanlar çizdi hilâl
Karlı Ali Muşlu Celâl
Emdiğin süt olsun helâl
Yıkılmaz bir kale surduk

Fevzi Çakmak Karabekir
Çok çalışıp yordu fikir
Düşman kaçıp gitti şükür
Çabuk defterini dürdük

Cephanemiz tükenmişti
Düşman yeneriz sanmıştı
En sonunda aldanmıştı
Çözülmesi müşkül surduk

Elif Bacı Zeynep Ana
Vatan minnettardır sana
Selam Erzurum'a Van'a
Esaret zincirin kırdık

El kulakta gözler metin

Kara Fatma Nene Hatun
Rahmet size rahat yatın
Aduları yurttan sürdük

Laz uşağı tepsin horon
Hele Dadaşları görün
Kurban sana yeşil Gürün
Dağlarına yağan kardık

Bunca icat bunca devrim
Baştanbaşa yaptık evrim
Unutma Atan'ı yavrum
Onu sinemize sardık

Her tarafta tüttü baca
Gel gözün ile gör hoca
Sabah akşam gündüz gece
Çok çalışıp kafa yorduk

Türk alışkındır hürlüğe
Asla gelmeyiz zorluğa
Kavuşunca özgürlüğe
Geçmiş idareyi yerdik

Sinemizde kanlı bıçak
Çal davulu behey köçek
Cumhuriyet açtı çiçek
Al kırmızı yeşil morduk

Oku tarih neler yazar
Ben anlatsam hayli uzar
Dile gelse bunca mezar
Hele kaç bin şehit verdik

Gülhanî'yim sözüm özgür
Oğlum özgür kızım özgür
Varsın çalsın sazım özgür
Bizi sevenlere yârdık³

Gülhanî-3

³ Gürünlü Âşık Gülhanî, **Birlik Olunca**, Ankara, 1984, s. 134-138.

Kutlarınız

Otuz Ağustostur Zafer Bayramı
 Böyle mutlu güne erdik kutlarınız
 Türk olanlar vatanının hayranı
 Kafa kaldırana vurduk kutlarınız

Kahraman Atatürk oldu öncümüz
 Gürledi ihtiyar coştı gencimiz
 O zaman düşmandan aldık huncumuz
 Zalimleri yere sevdik kutlarınız

Üç günde bozuldu düşman hatları
 Kaçmaya başladı Yunan itleri
 Döküldü denize koptu ödleri
 Kâfirin kökünü kırdık kutlarınız

Boşa çıktı düşmanların hilesi
 Türk'ün sembolüdür Afyon kalesi
 Semaya ser çekmiş nazlı kulesi
 Açıp kapısını girdik kutlarınız

Emirdağ Sandıklı Başmakçı Dinar
 Bu nasıl cesaret bu nasıl hüner
 Kim demiş Türk olan savaştan döner
 Gazi olduk şehit verdik kutlarınız

Âşık **Gülhanî**'yim mert oğlu merdim
 Canım kurban ise vatana verdim
 Yiğitler otağı ey güzel yurdum
 Yıllar boyu böyle hürdük kutlarınız⁴

Halil İbrahim Bacak (Hıdırnalı köyü- Sivas'ın 1924-)

Kurtuluş Savaşı

Savaş ilan oldu millet toplandı
 İsimler okundu künye yoklandı
 Halkın yüreğine hançer saplandı
 Kurtuluş Savaşı kolay olmadı

Yollara döküldük yağmurda yaşta
 Yıllarca savaştık soğukta kışta

⁴ Gürünlü Gülhanî, a. g. e., s. 84.

Az mı şehit verdik biz bu savaşta
Kurtuluş Savaşı kolay olmadı

Çanakkale asker doldu taşıyor
Kimi şehit oldu kimi yaşıyor
Tabiyeler birer birer düşüyor
Kurtuluş Savaşı kolay olmadı

Yakıp yıkılıyor şehirler köyler
Kaçıp kurtuluyor paşalar beyler
Dünya bize düşman Türkiye n'eyler
Kurtuluş Savaşı kolay olmadı

Milletin sabrı doldu taşıyor
Erkek kadın cephelere koşuyor
Vilâyetler birer birer düşüyor
Kurtuluş Savaşı kolay olmadı

Vatan için millet ne çile çekti
Mermiyi erzakı sırtında çekti
Sonunda düşmanı denize döktü
Kurtuluş Savaşı kolay olmadı

Halil'im söyler seksen beşinde
Herkes çalışıyor işin başında
Yürümeli ataların peşinde
Kurtuluş Savaşı kolay olmadı⁵

Hasan Güldiken (Sızır kasabası-Gemerek, 1923-1992)

Kurtuluş Destanı

Bu toprakta gazi şehit olarak
Çok acılar çeke çeke koruduk
Yurdun her yanından cephe açtılar
Hedefleri yıka yıka koruduk

Sözü savaş ölüsünün sağının
Aklı fikri zafer idi çoğunun
Palandökenlerin Ağrı Dağı'nın
Tepesine çıka çıka koruduk

---

⁵ Doğan Kaya Arşivi.

Kurtuluş Savaşı Türk nişanesinin
Tarih bile biçemedi pahasın
Esir aldığımız Trikopolis'in
Boğazım sıkı sıkı koruduk

Sayırsız şerefler şanlar yarattık
Beş kıtayı Türk'e hayran bıraktık
Allah Allah dedik hücumla kalktık
Süngüleri taka taka koruduk

Çarpıştık yılmadık borandan kıştan
Türk askeri zevk duyardı savaştan
Fransız'ı kovaladık Maraş'tan
Çok mermiler yaka yaka koruduk

Tarihe sor o günleri o anı
İstiklale kavuşturduk vatanı
Çevirdik İzmir'de kahpe Yunan'ı
Akdeniz'e dökme dökme koruduk

Türkiye'nin şehirini köyünü
Tarihe yazdırdık dünü bugünü
Kıbrıs'taki Urumların evini
Başlarına yıka yıka koruduk

Yirminci asrın Âşık **Hasan**'ı
Bayrağından alır türlü ilhamı
Yaka paça yakaladık düşmanı
Çenesine çaka çaka koruduk⁶

Hayati Bilgin (Alacahan bucağı-Kangal, 1937---)
Can Verdik

Nasıl kurtardık bu cennet vatanı
Karış karış toprağına kan verdik
Hakkın yok incitme şehit vatanı
Kılıç kalkan süngü ile can verdik

Kıtalar fethettik vardır izimiz
Uyumaz şehitler açık gözümüz
Dünyayı titretip şanlı gazimiz

⁶ Doğan Kaya, **Sızırılı Âşık Hasan**, Sivas, 1997, s. 51-52.

Şu cihana çeki-düzen yön verdik

Okuyup tarihi görün bizleri
Cephane taşıyan gelin kızları
Cefakâr anayı yaşlı gözleri
Bacı kardaş savaşarak ün verdik

Fatih eri Ulubatlı Hasan'ım
Canım feda sana güzel vatanım
Diktim sancağımı aksa da kanım
Tarihlere sayfa sayfa şan verdik

Atan der **Hayati** konuşma boşa
Doğru yaz kafanı vursalar taş
Türklüğün İslâm'ın ruhuyla yaşa
Böylece sohbeti kelim son verdik

İsmail Nar (Karanlık köyü-Kangal, 1940-)

Egemenlik

Egemenlik için savaşımızda
Hainlere vura vura geldik biz
Kurtuluş var idi amacımızda
Esareti kıra kıra geldik biz

Meşalemiz oldu On Dokuz Mayıs
Omuz omuzaydı bütün bir ulus
Ya İstiklal ya da ölümdü bahis
İstiklali sora sora geldik biz

Amasya'da Erzurum'da kongresi
Sivas'ta yükseldi hürriyet sesi
Mazlum milletin mücadelesi
Barış ağın öre öre geldik biz

Gönülden birleştik biz bu kararda
Şehitler Sakarya Dumlupınar'da
Maraş Gaziantep Şanlıurfa'da
Yaraları sara sara geldik biz

Milletçe kazandık biz bu zaferi
Genç ihtiyar asla dönmedik geri
Her yanı sarmıştı düşman çemberi

Cesaretle yara yara geldik biz

Bizlere rehberdir atam sözlerin
Bilim teknoloji fende izlerin
Saltanat düşkününü o yobazların
Defterini düre düre geldik biz

Allah Allah sesi dört yanımızda
Bağımsızlık vardı ikrarımızda
Kan döktük can verdik vatanımızda
Cumhuriyet kura kura geldik biz

Vatan bu milleti bastı bağrına
Söz vermişiz ileriye yarına
Ay-yıldızlı bayrağımız uğruna
Kanımızı vere vere geldik biz

Kuruldu hür meclis sorun çözüldü
Sömürge düşmanlar çöktü ezildi
Altın harfle egemenlik yazıldı
Bu kararda dura dura geldik biz

Egemenlik altmış altı yaşında
Barış kokar toprağında taşında
İsmail Nar Atatürk'ün peşinde
Özgürlüğü göre göre geldik biz⁷

İsmeti (Abdülkadir Namlı, Kahyalı köyü, 1934-)

Unutma

-Aziziye Şehitlerine-
Düşman dost olur mu dost demek ile
Dolap aynı dümen hala o dümen
Çiçekle süslenir bin türlü hile
Meydan odur çimen hala o çimen

Başı gövdesinden kesilen şehit
Kamı süngü ile deşilen şehit
Mezarı sonradan eşilen şehit
Kader gitmez güman hala o güman

⁷ İsmail Nar, **Duygu Seli**, Ankara, 1999, s. 141-147.

Biz toprağa toprak bize bakıyor
 Ana baba kardeş kanı kokuyor
 Öksüz taşa bakıp boyun büküyor
 Dillerdeki aman hala o aman

Nice eve girip benzin döktüler
 Üzerine kibrit çalıp yaktılar
 Ardakiler yandı onlar baktılar
 Dağlardaki duman hala o duman

Âşık **İsmet** acı ile dolmuşum
 Gafil değil Hakk'a teslim olmuşum
 Atalardan böyle haber almışım
 İnanç sağlam iman hala o iman⁸

Kamberî (Kamber Nar, Karanlık köyü-Kangal, 1956-)

Cumhuriyet

Kara günler vardı unutma dünü
 İşte böyle kurduk cumhuriyeti
 29 Ekim sonbahar günü
 İşte böyle kurdu k cumhuriyeti

Düşmanların gözü bu güzel yurttta
 Dostluk olur muymuş koyunla kurtla
 Genç ihtiyar çarpışarak hudutta
 İşte böyle kurdu k cumhuriyeti

Atatürk'tür bu ulusun önderi
 Emir ileriye dönmez ki geri
 Kan gölüne dönmüş yurdun her yeri
 İşte böyle kurdu k cumhuriyeti

Eğitim temelini o günler attık
 Birlik olup mucizeler yarattık
 Türk adını dünyalara tanıttık
 İşte böyle kurdu k cumhuriyeti

Elden derman olmaz benim derdime
 Şu dünyada emsal yoktur orduma
 Cumhuriyet yakışıyor yurduma

⁸ Doğan Kaya, **Âşık İsmetî**, Sivas, 1984, s. 97.

İşte böyle kurdu k cumhuriyeti

Bir saltanat vardı silindi gitti
İman gücü onca düşmana yetti
Eşitlik rejimi cumhuriyeti
İşte böyle kurdu k cumhuriyeti

Atam ilkelerin ebedi yaşar
Türk gençliği senin yolunda koşar
Kamberi'yim bugün coştukça coşar
İşte böyle kurduk Cumhuriyeti⁹

Kul Gazi (Gazi Kurt, Tuzla köyü-Şarkışla, 1934-)

Millî Egemenlik Destanı

Egemenlik kolay kazanılmadı
Genç ihtiyar bir bükülmez kol oldu
Hür irade hür yaşama uğrumda
Türk milleti dağ dinlemez sel oldu

İçte dışta düşman kaldırdı başı
Sandılar ki bitti Türklerin işi
Yükseldi Samsun'dan vatan güneşi
Amasya'dan yurt sathına tel oldu

Ordu-millet bütün el ele verdi
Erzurum Sivas'ta karara vardı
Yirmi Üç Nisan'da Meclisi kurdu
Tarihimde unutulmaz yıl oldu

Yirmi Ocak Bin Dokuz Yüz Yirmi
Bir Anayasamıza konuldu emir
Başladı böylece yeni bir devir
Milli Egemenlik halka mal oldu

Şahlanan ordumuz kılıcı çekti
Su gibi çağladı sel gibi aktı
Düşman amansız kavurdu yaktı
Kulaklara küpe galmagal oldu

Büyük engelleri Lozan'da aştık

⁹ Kamber nar, **TürkülerinYolundayım**, Ankara, 2002, s. 99.

İnkılâplar yaptık hepten değiştik
Türk olarak: arzumuza kavuřtuk
Hainlerin emelleri yel oldu

Cumhuriyetimiz kuruldu kanla
Millet vatanına sarıldı canla
Yaşarız üstünde şerefle şanla
Bozkırlarım çayır çimen gül oldu

Bu milleti hiçbir kuvvet yıkamaz
Birlięine yan göz ile bakamaz
Der **Kul Gazi**'m kimse üste çıkamaz
Türk zaferi kâinata dil oldu¹⁰

Meslekî (Bekir, Şenyurt köyü-Ulař, 1858-1940)

Seferberlik Destanı

Vatanımız ceddimizden mirastır
Şehitlerle dopdoludur her yanı
Kangal kazamızdır şehrim Sivas'tır
Vurdu için yaşar her bir aslanı

Fransız İtalyan kaypak ikisi
İngiliz dünyanın aç göz tilkisi
Nankör çıktı Ermeni'nin hepsi
Ayıramaz oldu sapı samanı

Hep bir olup Türk'e tuzak kurdular
Kimi önden kimi yandan vurdular
Yunan ahmağını öne sürdüler
Tez avlarlar el sözüne kananı

Çörçil ders almamış Çanakkale'den
Vazgeçmemiş, şeytanlıktan hileden
Nicesinin karısını dul eden
İzmir'de deryaya döktük yunanı

Askerimiz sivilimiz bir oldu
Antep başı çeken ilk şehir oldu
Sakarya kan akan bir nehir oldu
Boşu çıktı ehl-i salıp planı

¹⁰ Âşık Kul Gazi, **Sıla Gözleri**, Sivas, 2000, s. 225-226.

Kemal Paşa kır atını sürünce
 Karabekir bile koştu görünce
 Mebusunlar Ankara'ya varınca
 Milletin zafere arttı gümanı

Ey **Meslekî** uzun yazma destanı
 Unutma ha Ruhsat gibi ustanı
 Zalim seferberlik yaktı cihanı
 Milletin başından çıkar dumanı¹¹

Nizam Utlu (Şarkışla, 1932-)
Böyle Kurtarıldı İşte Türkiye
 Millet düştü Atatürk'ün ardına
 Savaşarak kurtarıldı Türkiye
 Allah'tan başkası gelmez yardıma
 Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Çoktur yiğidimiz saymakla bitmez
 Hainler yurdunda baykuşlar ötmez
 Topalı kovsan da cepheden gitmez
 Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Mehmet Çavuş topla güneyi atar
 Düşman gemileri denize batar
 Antepli Şahinbey köprüyü tutar
 Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Çalar mehter marşı coşturur bizi
 Düşman arkasından coşturur bizi
 Sürünerek gider tutmasa dizi
 Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Bir evden üç kişi şehit oluyor
 Evlerine sitem matem doluyor
 Şehit çocukları yetim kalıyor
 Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Allah sesleriyle çınlar ovalar
 Düşman bozulmuştur Türkler kovalar

¹¹ Ali Şahin canozan, **Âşık mesleki Hayatı-Sanatı ve Takipçileri**, Sivas, 2004, s. 55-56.

Cehenneme dönmüş sanki buralar
Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Gebe kadınlara süngü sokuldu
Güzel İzmir'imiz yakıp yıkıldı
Kâfir Yunan denizlere döküldü
Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Türklerin üstünde bir kara duman
Vurun Türk Milleti geçirmen zaman
Mehmetçik düşmana hiç vermez aman
Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Rusları da içlerinden vurdular
Antepliler Fransız'ı sürdüler
Türk Milleti nasıl imiş gördüler
Böyle kurtarıldı işte Türkiye

Kadınlar cepheye mermi taşıyor
O şehitler kalbimiz de yaşıyor
Bütün dünya bu savaşa şaşıyor
Böyle kurtarıldı, işte Türkiye

Nizam derki yer gök kana bulandı
Melekler de bizim ile dolandı
Bu topraklar kanımızla sulandı
Böyle kurtarıldı işte Türkiye¹²

Sağlamî (Mahmut Sağlam / Çalyurt köyü-İmranlı, 1946-1998)

Cumhuriyet

Güzel yurdumuza düşman dolmuştu
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti
Saray bu gidişe şaşmış kalmıştı
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

Gazi gemi ile vardı Samsun'a
Dedi, "Bu işgaller erecek sona"
Vatandaş kükredi "Bağlıyız sana"
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

¹² Nizam Utlu, **Boşu Boşuna**, Şarkışla, 1996, s. 4-5.

Vardı Erzurum'a Kongreler kurdu
Seslendi millete halkı uyardı
Silah top tüfek yok dağılmış ordu
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

Yediden yetmişe bir oldu millet
İşgallere karşı oluştu bir set
Yokluklar içinde kuruldu devlet
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

Coştu millet feda etti canını
Her karış toprağa döktü kanını
Düşmandan kurtardı öz vatanını
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

"Hedef Akdeniz'dir, ordular hücum"
Önder oldular aydın hocanı bacım
Sırtıyla cephane taşıdı hacım
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

Sonunda düşmanı vurarak ezdik
Unutulmaz yüce destanlar yazdık
Kanımızla yine harita çizdik
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

İmzalanan kahpe düşman Sevr'ini
Yırtarak başlattık harf devrimini
Yeniledik tabiat evrimini
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

Dinde düşünce de hoş görüldü farklar
Bir vücut oluştu yurttaki ırklar
Fabrikalar kuruldu işledi çarklar
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti

Parola yurttaki sulh cihanda barış
Rehberimiz oldu bu aydın görüş
Sağlamî yurduma kurbandır bu baş
Kolay mı kazandık Cumhuriyeti¹³

¹³ Saim Sakaoglu, Zekeriya Karadavut, **Âşıkların Diliyle Cumhuriyet**, Ankara, 1998, s. 138-139.

Süleyman Yücekaya (Kavaklıdere köyü-Yıldızeli, 1940-)

Bizim Şehitler

İki Edirneli üç Ardahanlı
Dördü Erzurumlu beş Erzincanlı
Kimisi İzmirli kimisi Vanlı
Bu yurt için ölmüş bizim şehitler

Kimisi Aydın'dan kimi Şırnak'tan
Kan fışkırır sıksan bak bu topraktan
Şehitlik unvanı almışlar Hak'tan
Bu yurt için ölmüş bizim şehitler

Aç susuz demeden kışta baharda
Beraber çarpıştı yağmurda karda
Malazgirt Sakarya Dumlupınar'da
Bu yurt için ölmüş bizim şehitler

Mertçe haykırıyor İzmir efesi
Dünyaya duyuldu şanlı Türk sesi
Birlikte korundu Kars'ın kalesi
Bu yurt için ölmüş bizim şehitler

Bölmek isteyenler deli mi nedir
Kürt'ü de Türk'ü de hep el eledir
En son örneği de Çanakkale'dir
Bu yurt için ölmüş bizim şehitler

Türk evladı tarihini bilmeli
Hep birlikte ağlamalı gülmeli
Gerekirse vatan için ölmeli
Bu yurt için ölmüş bizim şehitler¹⁴

Uğur Kaya (Sivas, 1962-)

Cumhuriyet Destanı

Çıkıp birden karaların içinden
Allarıyla Cumhuriyet kurdular
İstiklâle Türk milleti ant içti
Dilleriyle Cumhuriyet kurdular

Ulu önder bu millete nur oldu

¹⁴ Süleyman Yücekaya, **Dertlerimin Dörtte Biri**, Ankara, Tarihsiz, s. 86.

Bir doğuya bir batıya soruldu
Samsun Sivas Erzurum'a varıldı
Yollarıyla Cumhuriyet kurdular

Bütün millet savaşmalı çare yok
Hani silah şu düşmanı vura yok
Köyde kentte hiç kimsede para yok
Pullarıyla Cumhuriyet kurdular

Azma hain düşman uluyup azma
Bir gelin vurulmuş başında yazma
Eller tüfek değil taşıyor kazma
Belleriyle Cumhuriyet kurdular

Haçlı göz diyor bin yılı aşkın
Kaçıyor düşmanlar hem de pek şaşkın
Kan ile çağladı Sakarya coşkun
Selleriyle Cumhuriyet kurdular

Bir emirle siperlerde buluşan
Canla başla bu vatana çalışan
Şan şerefle şehitliğe ulaşan
Kullarıyla Cumhuriyet kurdular

Asırlardır düşman geldi haç ilen
Şifa bulmaz yaraları açılan
Cephelerde inanç ile geçilen
Yıllarıyla Cumhuriyet kurdular

Savaşa dek ellerinde tutulan
Canla başla bu savaşa katılan
Yırtık pırtık üzerinde yatılan
Çullarıyla Cumhuriyet kurdular

Bu topraklar düşmanlara dar idi
Düşmanlar ki kaçacak yer aradı
Millet kazma kürek ile yürüdü
Mallarıyla Cumhuriyet kurdular

Bütün yurttaki hak sesiyle gürleşen
Şehitlerle destanlarda pırleşen
Aynı inanç amaçlarla birleşen
Elleriyle Cumhuriyet kurdular

Kara bulut bu vatana çökende
 Türk beynine hürriyeti ekende
 Hür bir vatan için eller dikende
 Gülleriyle Cumhuriyet kurdular

Tek bir fikir tek bir beyin olanlar
 Şehitlerle gazi olup kalanlar
 Hakk'a tapıp bu rüzgârla gelenler
 Yelleriyle Cumhuriyet kurdular

Göğsündeki iman ile yürüdü
 Yüce Allah bu vatani korudu
 Tek bir ağaç Cumhuriyet var idi
 Dallarıyla Cumhuriyet kurdular

Yunan Ege Denizi'ne döküldü
 İngilizler bu savaşta yıkıldı
 Fransızlar kızgın kumda yakıldı
 Çölleriyle Cumhuriyet kurdular

Ulu önder Türklüğünün özüyle
 Bu millete verdi güven sözüyle
 Uğur der ki, âşıklar da sazıyla
 Telleriyle Cumhuriyet kurdular¹⁵

Veysel Cehdi Kut (Sivas, 1907-1997)

On Dokuz Mayıs

19 Mayıs'ta Samsun'a çıktı
 Düşmanı Ege'de denize tıktı

Her tarafta vardı barut kokusu
 Sarmıştı vatani Haçlı Ordusu

İngiliz getirdi hain Yunan'ı
 Yaşadı Türkiye bu acı anı

İşte bu günlerde çıktı Samsun'a
 Haykırdı doğudan şöyle vatana

¹⁵ Doğan Kaya, **Acıyurtlu Halk Şairleri**, Sivas, 1999, s. 145-147.

Türkler esir olmaz şanıdır yüce
Hazırım ölmeye sizlerden önce

Yok idi milletin elinde varlık
Yıkarak sömürmüş devleti Çarlık

Ankara'da kurdu Meclis-i ala
Başına topladı ne denli vala

Adu oldu şimdi kardeş kardeşe
Mustafa Kemal' di geçendi başa

Derme çatma kurdu doğuda ordu
Korumak isterdi bununla yurdu

İçerde hainler dışarda düşman
Vatanda akıyor oluk gibi kan

Elin Ermeni'si kırar milleti
İsterdi kurmayı kendi devleti i

Gazi'ydi bu işe bir duran karşı
Bunun için çekti isyanda başı

Rusya'da Çarlığı yıkmıştı Lenin
Başbakan olmuştu burda Stalin

Rus'ta çekilmişti artık vatandan
Kurtuluş bekledik biz de Ata'mdan

Kurmuştu orduyu geçip başıma
Tuz ekmek katmıştı Türk'ün aşına

Veysel Cehdi yazar olan şeyleri
Acuna gelmemiş Atam benzeri¹⁶

Veysel Şatıroğlu (Sivralan köyü-Şarkışla, 1894-1973)

On Dokuz Mayıs'ta Parlayan Zafer

On dokuz Mayıs'ta parlayan zafer
İptida Samsun'a bastı ayağı

---

¹⁶ Doğan Kaya Arşivi.

Ne mutlu Samsun'a zafer kapısı
Her an için hatırlarız bu çağı

Samsun'da parladı zafer güneşi
Öyle bir zafer ki bulunmaz eşi
Gerdi kanatların bir devlet kuşu
Şeneldi Türklerin kadim ocağı

Samsun'a çıkınca bir asker idi
Bir aydınlık şarka doğru yürüdü
Emsali bulunmaz bir cevher idi
Edep erkân medeniyet menba(ğ)ı

Tokat'tan Sivas'tan doğru Erzurum
Kurdu Kongre'yi düzeldi durum
Yollardan geçerek aynı yıldırım
Şanlı Ankara'ya kurdu otağı

Yürüdü cepheye el birliğiyle
İnanlı imanlı bir varlık ile
Yanında binlerce kurbanlık ile
Süpürdü düşmanı bastı dayağı

Haykırdı orduya yürümek gerek
Zafer bizim haydi yürü diyerek
Akdeniz'den Trakya'dan geçerek
Hudutlara çaktı şanlı bayrağı¹⁷

---

¹⁷ Doğan Kaya, **Âşık Veysel**, Sivas, 2004, s. 141.